

Posudek diplomové práce Denisy Buřvalové
Etické důrazy Janova Zjevení
(Srovnání výkladů Jakoubka ze Stříbra „Výklad na Zjevení Sv. Jana“
a výkladu Kralických „Šestidílků“)

Diplomová práce D. Buřvalové, předložená na katedře Teologické etiky, se podle autorčiny anotace zaměřuje na eschatologický a etický rozměr výkladů Zjevení u Jakoubka a Kralických (str. 2) a na srovnání shod a rozdílů v těchto dvou přístupech (str. 4).

Práce, obsahující 57 stran textu, anotaci a závěrečnou bibliografii, je rozčleněna jednoduše a přehledně. Mezi krátkými úvodem a závěrem jsou ve čtyřech kapitolách představeny nejprve apokalyptika a biblická Apokalypsa – dějinné zasazení apokalyptiky a její obecné rysy, speciálně novozákonní apokalyptika a zvláště Zjevení a nástin jeho role v dějinách křesťanství.

V další kapitole je představen Jakoubek a jeho Výklad na Zjevení, s pokusem shrnujícím způsobem představit jeho etické a eschatologické důrazy. Stejnou strukturu má i následující kapitola o vykladačích Kralických.

Konečně v nejobsáhlejší kapitole, která tvoří jádro práce, jsou pojednány teologicko-etické důrazy Jakoubkovy a Kralických.

Formálně je práce zpracována v souladu s požadavky na úpravu akademických prací. Poměrně vysoký počet poznámek pod čarou (184) je ovšem zapříčiněn množstvím jednak biblických citací, jednak odkazů do zkoumaných děl, takže poznámek, které by přinášely více než odkaz ke stránce či biblickému verši je podstatně méně.

Někde jsou však chyby v odkazech! např. u pozn. 92 – na uvedených stranách se citáty nenacházejí!

Seznam literatury obsahuje přes 30 děl, mezi nimi 5 cizojazyčných, a zahrnuje nejdůležitější tituly k danému tématu, u Jakoubka pohřbíchu schází novější literatura. Nejasný je důvod a způsob rozdělení literatury na „sekundární“ a „pomocnou“.

Z hlediska zpracování textu je k práci třeba mít připomínky, protože obsahuje jednak dost značný počet chyb, jednak řadu nejednoznačných či nejasných formulací.

Příklady:

str. 3 – Rudolfův Majestát jako událost působící na výklad Zjevení? – určitě ne v našem kontextu, je to mimo sledovanou dobu.

str. 8 – proroci se učili rozumět přítomnosti z minulosti a budoucnosti (?) – snad spíše ve vztahu k budoucnosti (?)

pozn. 18 – odkaz na Zjevení Petrovo, ale odkazuje k evangeliu Petrovu. Hermův Pastýř pak je sice na str. 327, ale ve zcela jiné publikaci (Spisy apoštolských otců).

str. 13 – srovnání Zj 13 s dobou nacismu – nejasný text, vzniklý převzetím části teze. Kde se tu vzaly „obě konfese“ – o žádných nebyla řeč.

pozn. 40 – Jakoubek navazuje dějinami církve (?) na své předchůdce – snad svým pojetím dějin církve (?). Předchůdci pak nejsou uvedeni.

Podobných nepřesností je v práci značný počet, poměrně časté jsou formulace, které nesourodě spojují teze převzaté z literatury s pokusy o vlastní vyjádření.

K jednotlivým kapitolám:

kap 5.1 – následování Krista u Jakoubka a u Kralických. V jednotlivostech jsou tu rozdílné důrazy zachyceny, chybí však souhrnné zhodnocení, pokus o ně na str. 29n je málo zřetelný.

kap. 5.2 – církev; celá kapitola trpí kaleidoskopičností. Motivy jsou řazeny vedle sebe spíše mechanicky, chybí jejich logické uspořádání a vyhledání příznačných linií, což ústí v nepřesvědčivé shrnutí (36n). Kladou-li Kraličtí na církev větší důraz než Jakoubek, čím je to způsobeno? co je podstatné pro nápravu církve u Jakoubka a u Bratří?

5.3 – hřích; v textu je vysledovatelně naznačen rozdíl pojetí hříchu u Jakoubka a u Kralických, ve shrnutí však se tento rozdíl spíše stírá – bylo by možno říci, že jeden pohled na hřích je spíše morálně zaměřen, druhý spíše teologicky?

5.5 – spasení a vyvolení; zde se víc než jinde nabízí konfrontace Jakoubkova spíše moralistního pohledu s reformačním teologickým pohledem Kralických. Opět se dílčí postřehy z textu kapitoly neuplatní zřetelně ve formulacích shrnutí – Kristus jako příklad nebo Kristus jako Vykupitel?

5.6 – pojetí víry; i zde autorka shromáždí poměrně průkazný materiál k pojetí víry u Jakoubka a u Kralických, ale nedaří se jí zhodnotit jej do jasného závěru. Nakolik je víra u Jakoubka opřena o mravní úsilí, na rozdíl od Kralických, kde víra je „jediným zdrojem etického života“ (str. 54)?

V práci se opakovaně objevuje formulace o kompromisním rázu bratrského etického myšlení (str. 21 a opakuje se v závěru, str. 58). Je to tvrzení Součkovo (str. 126), řekněme Součka mladého a radikálního, které by právě v této souvislosti vybízelo k prověření, k diskusi. Šlo v bratrském postoji opravdu o kompromis, nebo je to legitimní projev teologicky domyšlené odpovědnosti za život ve stvořeném světě? Autorka se o takovou diskusi nepokusila, dlužno však přiznat, že by to patrně bylo téma přesahující možnosti této diplomové práce.

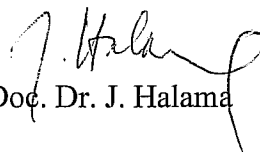
Závěr práce je logickým vyústěním nedostatku syntézy v průběhu práce. Snaží se shrnout základní poznatky, ale činí to formou prostého výčtu, kde jednotlivé důrazy zůstávají ležet vedle sebe a možné napětí mezi koncepcí Jakoubkovou a Kralických zůstává nevysloveno či nedorečeno. Škoda, shromážděný materiál by stačil k rozvinutí alespoň částečné diskuse a k hledání důvodů některých odlišností.

Celkově je třeba na práci ocenit snahu a píli, s nimiž autorka studovala obsáhlé Jakoubkovy texty, i poměrně dobrou formální úpravu (s odhlédnutím od zmíněných nedostatků). Podařilo se jí vyhledat a seznámenat celou řadu výmluvných momentů, seřadit je do utříděného celku a připojit řadu dílčích hodnocení.

Závažnou slabinou práce je zmíněný nezdar vytěžit ze shromážděného materiálu přiměřené závěry, ukázat na vnitřní vztahy a snad i důvody rozdílného přístupu. Navíc je snaha o formulování závěrů opakovaně narušována zmíněnou formulační nepřesností, což dojem z práce dále snižuje.

Vzhledem ke zmíněným obtížím pokládám práci sice za schopnou obhajoby, ale s problémy a její hodnocení navrhuji na dolním konci klasifikační stupnice (E).

V Praze, 5. června 2006

Doč. Dr. J. Halama